

Dosarul nr. 2ra-1739/20

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi sediul central (jud. G. Mîra)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, A. Bostan, V. Cotorobai)

DECIZIE

29 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi împotriva Svetlanei Muntean (Tomina) cu privire la decăderea din drepturile părintești

împotriva deciziei din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Lilian Muntean și menținută hotărârea din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Anenii Noi sediul central, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 1 octombrie 2019, Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Svetlanei Muntean (Tomina), intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului r-nul Anenii Noi cu privire la decăderea din drepturile părintești.

În motivarea acțiunii a invocat că la 15 mai 2003 a înregistrat căsătoria cu Svetlana Muntean (Tomina), din care la XXXXX s-a născut copilul XXXXX XXXXX.

A comunicat că prin hotărârea din 20 august 2011 a Judecătoriei Criuleni, a fost desfăcută căsătoria dintre el și Svetlana Muntean (Tomina), fiind determinat locul de trai al copilului împreună cu tata.

A evidențiat că din anul 2011 și până în prezent, copilul XXXXX XXXXX este la educarea și întreținerea exclusivă a lui, iar Svetlana Muntean (Tomina) nu participă la educația și întreținerea copilului minor, are o atitudine neglijentă față de

aceasta, nu se interesează de soarta copilului, starea de sănătate a acesteia, prin ce încălcă grav obligațiile sale părintești.

Totodată, multiple încercări ale copilului de a face legătura cu pârâta au eșuat, ultima manifestând o nedorință totală de a discuta cu copilul său, astfel creând o stare de stres, neliniște și tulburări emoționale ale copilului, fapt care în mod inevitabil aduce atingere dezvoltării și stării psihologice a copilului.

Prin urmare, inacțiunile pârâtei pun în pericol sănătatea fizică și psihică a copilului, dezvoltarea lui morală, asigurarea condițiilor de trai și materiale, primejduiesc învățătura și instruirea copilului.

În situația în care familia s-a destrămat atunci când copilul XXXXX XXXXX se afla la o vârstă de XXXXX, pârâta nu a manifestat dorința de a păstra careva legături cu copilul, iar de la acea perioadă nu a mai manifestat un comportament demn de un părinte, nu s-a interesat de soarta copilului, de starea ei de sănătate.

Din contra, când era necesar acordul sau intervenția mamei pentru a fi perfectate careva acte ale copilului, pârâta refuza în perfectarea acordurilor necesare, acțiune care puneau sub semnul întrebării perfectarea acestor acte sau făceau imposibilă perfectarea documentelor necesare cum ar fi obținerea sau redobândirea unei alte cetățenii, posibilitatea copilului de a obține o bursă în străinătate pentru continuarea studiilor, abuzând în acest sens de drepturile părintești.

A relevat că Svetlana Muntean (Tomina) a rupt legătura cu copilul minor XXXXX XXXXX din anul 2011, când nu a solicitat sub o formă oarecare ca domiciliul copilului minor să fie stabilit cu mama sau să solicite perfectarea unui grafic de întrevederi cu copilul, nu s-a interesat de sănătatea copilului său, reușita școlară, astfel ignorând total copilul, rămas în grija exclusivă a lui, care se ocupă de creșterea și educarea copilului.

A menționat că pârâta, în calitate sa de părinte și reprezentant legal, în mod intenționat și cu rea-credință abuzează de drepturile sale părintești față de copilul minor XXXXX XXXXX, având o atitudine total neglijentă și imorală în vederea apărării drepturilor și intereselor legitime ale copilului său și anume dreptul la libera circulație, îngrădirea dreptului la învățământ, a dreptului copilului de a-și obține, redobândi cetățenia ascendenților săi pe linia de rudenie, toate acestea fiind în detrimentul interesului superior al copilului.

A considerat că pârâta Svetlana Muntean (Tomina) nu respectă obligațiile sale părintești față de copilul comun, prin ce a ignorat prevederile art. 60 Codul familiei, precum și prevederile Legii nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994, fapt care servește drept temei pentru decădere a acesteia din drepturile părintești.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 67, 68 Codul familie, art. 166, 167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, decăderea din drepturile părintești a Svetlanei Muntean (Tomina) față de copilul XXXXX XXXXX.

Prin hotărârea din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Anenii Noi sediul central, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Lilian Muntean și menținută hotărârea primei instanțe.

La 1 septembrie 2020, Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi a declarat recurs împotriva deciziei din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că de către instanțele de judecată ierarhic inferioare a fost interpretată eronat legea anume din interpretarea și aprecierea unilaterală a probelelor, or în cadrul ședințelor de judecată în prima instanță au fost probe pertinente care au demonstrat faptul că intimata nu își onorează obligațiunea de întreținere a copilului, ultima are o atitudine total neglijentă față de educarea și creșterea copilului.

A menționat că pe toată această perioadă de timp intimata nu a manifestat dorința de a participa la educarea și dezvoltarea intelectuală, spirituală a copilului, deopotrivă ultima nici nu manifesta dorința de a se întâlni, de a-și vedea copilul său minor. Iar multiplele încercări ale copilului de a face legătura cu intimata au eșuat, ultima manifestând o nedorință totală de a discuta cu copilul, punând-o într-o situație de inferioritate și neglijență totală față de un alt copil al său dintr-o altă căsătorie, astfel creând o stare de stres, neliniște și tulburări emoționale ale copilului, ceea ce în mod inevitabil aduce atingeri la dezvoltarea și starea psihologică a copilului, fapt constatat prin audierea nemijlocită de către instanța de judecată a copilului minor.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au dat o apreciere tuturor probelor prezentate și cercetate în cadrul cercetării judecătorești, nu au motivat refuzul de a da o apreciere probelor prezentate, ceea ce echivalează cu nemotivarea hotărârii judecătorești.

A evidențiat că în instanța de apel cauza a fost judecată în absența apelantului, reprezentantului apelantului, intimatei și a intervenientului Direcția pentru Protecția Dreptului Copilului r-nul Anenii-Noi, cărora nu li s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Astfel, deși instanța de apel a indicat că procedura legală de înștiințare a apelantului și a celorlalte părți despre data, ora și locul judecării cauzei în ordine de apel, însă, la materialele cauzei lipsește o confirmare în sensul prevederilor art. 105 alin. (1) CPC.

În consecință, a considerat că instanța de apel nu a garantat părților posibilitatea de a fi prezente în ședința de judecată, de a participa la dezbaterile judiciare, de a da explicații pe cazul dat și de a înainta obiecții, după caz, în sensul prevederilor art. 56, 382 și 384 CPC.

La fel, instanța de apel nu a motivat din care considerente a respins anumite probe invocate de către el, indicând doar la faptul că înscrisurile prezentate nu pot fi reținute în prezenta speță drept probă admisibilă și pertinentă în sensul art. 117 CPC, fără a da o argumentare de ce aceste înscrisuri și anume ancheta socială din 3 septembrie 2019 eliberată de comisia de examinare a condițiilor locative și sociale, certificatul nr. 14 din 3 septembrie 2019 eliberat de Centrul de Sănătate Mereni, certificatul eliberat de instituția de învățământ, caracteristica eliberată de autoritatea publică locală, raportul de evaluare psihologică a minorei XXXXX XXXXX nr. 293

din 4 octombrie 2019 elaborat de către Centrul de Drept al Femeilor în colaborare cu Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale, nu sunt pertinente cauzei și din care motive aceste probe au fost respinse de către instanța de apel.

La 20 noiembrie 2020, în adresa Svetlanei Muntean (Tomina) și Direcției pentru protecția drepturilor copilului r-nul Anenii Noi a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Lilian Muntean, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 94), fiind recepționată de către Direcția pentru protecția drepturilor copilului r-nul Anenii Noi la 25 noiembrie 2020, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 95), iar corespondența expediată în adresa Svetlanei Muntean (Tomina) a fost returnată de către Oficiul Poștal cu mențiunea „plecat” (f. d. 96).

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care Svetlana Muntean (Tomina) și Direcția pentru protecția drepturilor copilului r-nul Anenii Noi să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul 1 septembrie 2020 împotriva deciziei din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din actele cauzei, și anume din procesul-verbal al ședinței instanței de apel, apelul declarat de către Lilian Muntean împotriva hotărârii din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Anenii Noi sediul central, a fost examinat în fond la data de 2 iulie 2020 în lipsa lui Lilian Muntean, care avea calitatea de apelant, cât și a reprezentantului lui, avocatului Anatolie Jereghi (f. d. 59).

În conformitate cu art. 379 alin. (2) CPC, neprezentarea în ședința de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului.

În interpretarea corectă a normei enunțate, este de înțeles că neprezentarea în ședința de judecată a apelantului sau reprezentantului acestuia nu împiedică judecarea apelului, doar în cazul în care aceștia au fost citați legal despre locul, data și ora ședinței de judecată.

Raportând la caz, dispozițiile legale enunțate, instanța de recurs reține că, deși la materialele dosarului este anexată citația fără dată a Curții de Apel Chișinău, pentru ședința de judecată a instanței de apel din 2 iulie 2020, expediată la adresa de domiciliu a lui Lilian Muntean care se regăsește la materialele cauzei - r-nul XXXXX sat. XXXXX str. XXXXX și la adresa sediului CA „Jereghi Anatolie” din mun. XXXXX str. XXXXX, la materialele dosarului lipsesc careva probe cu privire la recepționarea acestei citații de către destinatari.

Or, reieșind din prevederile art. 102 alin. (3) și (4) CPC, comunicarea citației se realizează prin înmânarea ei participanților la proces, martorilor, experților, specialiștilor, interpreților astfel încât aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței. Citația se înmânează părții cu cel puțin 3 zile înainte de data judecării.

În conformitate cu art. 105 alin. (1) CPC, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

La caz se mai constată că potrivit extrasului anexat la f. d. 58, la data de 22 iunie 2020, Curtea de Apel Chișinău a expediat copia încheierii de nu da curs cererii de apel la adresa poștei electronice a avocatului Anatolie Jereghi și anume XXXXX, fiind cert că la materialele dosarului lipsește o astfel de încheiere a instanței de apel pe suport de hârtie (f. d. 58).

Iar din extrasul anexat la f. d. 57, la data de 27 iunie 2020, se oglindește faptul că de către Curtea de Apel Chișinău, la o altă adresă a poștei electronice a avocatului Anatolie Jereghi și anume – XXXXX, ar fi fost expediată și o citație pentru ședința de judecată (f. d. 57).

Instanța de recurs, relevă, însă, că aceste circumstanțe nu pot fi considerate ca citare legală, în situația în care din extrasul menționat nu se evidențiază pentru care dată a ședinței de judecată a instanței de apel, a fost expediată citația.

Or, după cum rezultă din citația anexată la materialele dosarului, aceasta a fost expediată de către Curtea de Apel Chișinău pentru ședința de judecată a instanței de apel din 2 iulie 2020, la adresa de domiciliu a lui Lilian Muntean și la adresa sediului CA „Jereghi Anatolie” și nu la adresa poștei electronice a avocatului Anatolie Jereghi.

Pe de altă parte, instanța de recurs va menționa la caz și prevederile art. 105 alin. (1¹) CPC, potrivit cărora citația sau înștiințarea se expediază autorităților

publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte.

Coroborând prevederile normei enunțate la materialul probator administrat în speță, instanța de recurs reține că, din mandatul avocațional seria MA nr. 1468197 din 11 septembrie 2011, cererea de apel nemotivată declarată de către Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi împotriva hotărârii din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Anenii Noi sediul central precum și din cererea de apel motivată depusă de Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi, nu este menționată adresa poștei electronice a avocatului Anatolie Jereghi.

Ca urmare, având în vedere faptul că două acte diferite a instanței de apel au fost expediate pe două adrese diferite a poștei electronice a avocatului Anatolie Jereghi, fără a fi concretizată sursa adresei poștei electronice a avocatului Anatolie Jereghi, instanța de recurs nu poate considera această împrejurare ca fiind o citare legală nici prin prisma dispozițiilor art. 102 alin. (4¹) CPC, potrivit cărora participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

Față de toate aceste considerente, instanța de recurs conchide că instanța de apel, într-un mod neînțeles a stabilit că participanții la proces au fost citați legal despre data, ora și locul examinării cauzei, considerând posibilă examinarea cauzei în lipsa lor.

Astfel, examinarea în fond a apelului declarat de către Lilian Muntean, în prima ședință de judecată, în lipsa apelantului și a reprezentantului acestuia avocatul Anatolie Jereghi, a fost încălcat în mod direct dreptul la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor statuat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, or unul din principiile procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

Drept consecință, prin examinarea cauzei în ordine de apel fără a acorda părților opțiunea valorificării dreptului de a expune argumente și considerente asupra litigiului, a dus la o gravă restrângere a dreptului fundamental la apărare, astfel având loc încălcări de procedură ce afectează însăși substanța dreptului părților la un proces echitabil.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază lejeritatea cu care instanța de apel a săvârșit încălcări evidente a normelor procedurale, în pofida garanțiilor procesuale existente consacrate expres.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de

apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, pe motiv că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La judecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi.

Se casează decizia din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Lilian Muntean, reprezentat de avocatul Anatolie Jereghi împotriva Svetlanei Muntean (Tomina) cu privire la decăderea din drepturile părintești, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Nicolae Craiu